

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమాహాత్మ్యం

॥ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమాహాత్మ్యం

॥ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

నారద ఉవాచ

వృథా ఖేదయసే బాలే అహో చింతాతురా కథం ।

శ్రీకృష్ణచరణాంభోజం స్మర దుఃఖం గమిష్యతి ॥ 2.1 ॥

ద్రౌపదీ చ పరిత్రాతా యేన కౌరవకశ్మలాత్ ।

పాలితా గోపసుందర్యః స కృష్ణః క్వాపి నో గతః ॥ 2.2 ॥

త్వం తు భక్తిః ప్రియా తస్య సతతం ప్రాణతోఽధికా ।

త్వయాఽఽహలాతస్తు భగవాన్ యాతి నీచగృహేష్వపి ॥ 2.3 ॥

సత్యాదిత్రియుగే బోధవైరాగ్యో ముక్తిసాధకౌ ।

కలౌ తు కేవలా భక్తిర్బ్రహ్మసాయుజ్యకారిణీ ॥ 2.4 ॥

ఇతి నిశ్చిత్య చిద్రూపః సద్రూపాం త్వాం ససర్జ హా ।

పరమానందచిన్మూర్తిః సుందరీం కృష్ణవల్లభాం ॥ 2.5 ॥

బద్ధ్వాంజలిం త్వయా పృష్టం కిం కరోమీతి చైకదా ।

త్వాం తదాఽఽజ్ఞాపయత్కృష్ణో మద్భక్తాన్ పోషయేతి చ ॥ 2.6 ॥

అంగీకృతం త్వయా తద్వై ప్రసన్నోఽభూద్ధరిస్తదా ।

ముక్తిం దాసీం దదౌ తుభ్యం జ్ఞానవైరాగ్యకావిమౌ ॥ 2.7 ॥

పోషణం స్వేన రూపేణ వైకుంఠే త్వం కరోషి చ |
భూమౌ భక్తవిపోషాయ ఛాయారూపం త్వయా కృతం || 2.8 ||

ముక్తిం జ్ఞానం విరక్తిం చ సహ కృత్వా గతా భువి |
కృతాదిద్వాపరస్యాంతం మహానందేన సంస్థితా || 2.9 ||

కలౌ ముక్తిః క్షయం ప్రాప్తా పాఖండామయపీడితా |
త్వదాజ్ఞయా గతా శీఘ్రం వైకుంఠం పునరేవ సా || 2.10 ||

స్మృతా త్వయాపి చాత్తైవ ముక్తిరాయాతి యాతి చ |
పుత్రీకృత్య త్వయేమౌ చ పార్శ్వే స్వస్యైవ రక్షితౌ || 2.11 ||

ఉపేక్షాతః కలౌ మందౌ వృద్ధౌ జాతౌ సుతౌ తవ |
తథాపి చింతాం ముంచ త్వముపాయం చింతయామ్యహం || 2.12 ||

కలినా సదృశః కోఽపి యుగో నాస్తి వరాననే |
తస్మిన్స్తాం స్థాపయిష్యామి గేహా గేహా జనే జనే || 2.13 ||

అన్యధర్మాంస్తిరస్కృత్య పురస్కృత్య మహోత్సవాన్ |
తదా నాహం హరేర్దాసో లోకే త్వాం న ప్రవర్తయే || 2.14 ||

త్వదన్వితాశ్చ యే జీవా భవిష్యంతి కలావిహా |
పాపినోఽపి గమిష్యంతి నిర్భయం కృష్ణమందిరం || 2.15 ||

యేషాం చిత్తే వసేద్భక్తిః సర్వదా ప్రేమరూపిణీ |
న తే పశ్యంతి కీనాశం స్వప్నేఽప్యమలమూర్తయః || 2.16 ||

న ప్రేతో న పిశాచో వా రాక్షసో వాసురోఽపి వా |
భక్తియుక్తమనస్కానాం స్పర్శనే న ప్రభుర్భవేత్ || 2.17 ||

న తపోభిర్న వేదైశ్చ న జ్ఞానేనాపి కర్మణా |
హరిర్హి సాధ్యతే భక్త్యా ప్రమాణం తత్ర గోపికాః || 2.18 ||

నృణాం జన్మసహస్రేణ భక్తౌ ప్రీతిర్హి జాయతే |
కలౌ భక్తిః కలౌ భక్తిర్భక్త్యా కృష్ణః పురః స్థితః || 2.19 ||

భక్తిద్రోహకరా యే చ తే సీదంతి జగత్త్రయే |
దుర్వాసా దుఃఖమాపన్నః పురా భక్తవినిందకః || 2.20 ||

అలం వ్రతైరలం తీర్థైరలం యోగైరలం మఖైః |
అలం జ్ఞానకథాలాపైర్భక్తిరేకైవ ముక్తిదా || 2.21 ||

సూత ఉవాచ
ఇతి నారదనిర్ణీతం స్వమాహాత్మ్యం నిశమ్య సా |
సర్వాంగపుష్టిసంయుక్తా నారదం వాక్యమబ్రవీత్ || 2.22 ||

భక్తిరువాచ
అహో నారద ధన్యోఽసి ప్రీతిస్తే మయి నిశ్చలా |
న కదాచిద్విముంచామి చిత్తే స్థాస్యామి సర్వదా || 2.23 ||

కృపాలునా త్వయా సాధో మద్భాధా ధ్వంసితా క్షణాత్ |
పుత్రయోశ్చేతనా నాస్తి తతో బోధయ బోధయ || 2.24 ||

సూత ఉవాచ
తస్యా వచః సమాకర్ణ్య కారుణ్యం నారదో గతః |
తయోర్బోధనమారేభే కరాగ్రేణ విమర్షయన్ || 2.25 ||

ముఖం సంయోజ్య కర్ణాంతే శబ్దముచ్చైః సముచ్చరన్ |
జ్ఞాన ప్రబుధ్యతాం శీఘ్రం రే వైరాగ్య ప్రబుధ్యతాం || 2.26 ||

వేదవేదాంతఘోషైశ్చ గీతాపాలైర్ముపలర్ముపలః |
బోధ్యమానౌ తదా తేన కథంచిచ్ఛోత్థితౌ బలాత్ || 2.27 ||

నేత్రైరనవలోకంతౌ జ్యంభంతౌ సాలసావుభౌ |
బకవత్పలితౌ ప్రాయః శుష్కకాప్తసమాంగకౌ || 2.28 ||

క్షుత్క్షామౌ తౌ నిరీక్ష్వేవ పునః స్వాపపరాయణౌ |
ఋషిశ్చింతాపరో జాతః కిం విధేయం మయేతి చ || 2.29 ||

అహో నిద్రా కథం యాతి వృద్ధత్వం చ మహత్తరం |
చింతయన్నితి గోవిందం స్మారయామాస భార్గవ || 2.30 ||

వ్యోమవాణీ తదైవాభూన్మా ఋషే ఖిద్యతామితి |
ఉద్యమః సఫలస్తేఽయం భవిష్యతి న సంశయః || 2.31 ||

ఏతదర్థం తు సత్యర్మ సురర్షే త్వం సమాచర |
తత్తే కర్మాభిధాస్యంతి సాధవః సాధుభూషణాః || 2.32 ||

సత్యర్మణి కృతే తస్మిన్ సనిద్రా వృద్ధతానయోః |
గమిష్యతి క్షణాద్భక్తిః సర్వతః ప్రసరిష్యతి || 2.33 ||

ఇత్యాకాశవచః స్పష్టం తత్సర్వైరపి విశ్రుతం |
నారదో విస్మయం లేభే నేదం జ్ఞాతమితి బ్రువన్ || 2.34 ||

నారద ఉవాచ
అనయాఽఽకాశవాణ్యాపి గోప్యత్వేన నిరూపితం |
కిం వా తత్సాధనం కార్యం యేన కార్యం భవేత్తయోః || 2.35 ||

క్వ భవిష్యంతి సంతస్తే కథం దాస్యంతి సాధనం |
మయాత్ర కిం ప్రకర్తవ్యం యదుక్తం వ్యోమభాషయా || 2.36 ||

సూత ఉవాచ

తత్ర ద్వావపి సంస్థాప్య నిర్గతో నారదో మునిః |
తీర్థం తీర్థం వినిష్కమ్య పృచ్ఛన్మార్గే మునీశ్వరాన్ || 2.37 ||

వృత్తాంతః శ్రూయతే సర్వైః కించిన్నిశ్చిత్య నోచ్యతే |
అసాధ్యం కేచన ప్రోచుర్దుర్జ్ఞయమితి చాపరే |
మూకీభూతాస్తథాన్యే తు కీయంతస్తు పలాయితాః || 2.38 ||

హాహాకారో మహానాసీత్తైలోక్యే విస్మయావహాః |
వేదవేదాంతఘోషైశ్చ గీతాపారైర్విబోధితం || 2.39 ||

భక్తిజ్ఞానవిరాగాణాం నోదతిష్ఠత్త్రికం యదా |
ఉపాయో నాపరోఽస్తితి కర్ణే కర్ణేఽజపంజనాః || 2.40 ||

యోగినా నారదేనాపి స్వయం న జ్ఞాయతే తు యత్ |
తత్యథం శక్యతే వక్తుమితరైరిహ మానుషైః || 2.41 ||

ఏవమృషిగణైః పృష్టైర్నిర్ణయోక్తం దురాసదం || 2.42 ||

తతశ్చింతాతురస్సోఽథ బదరీవనమాగతః |
తపశ్చరామి చాత్రేతి తదర్థం కృతనిశ్చయః || 2.43 ||

తావద్దదర్శ పురతః సనకాదీన్మునీశ్వరాన్ |
కోటిసూర్యసమాభాసానువాచ మునిసత్తమః || 2.44 ||

నారద ఉవాచ

ఇదానీం భూరిభాగ్యేన భవద్భిః సంగమోఽభవత్ |
కుమారా బ్రూవతాం శీఘ్రం కృపాం కృత్వా మమోపరి || 2.45 ||

భవంతో యోగినః సర్వే బుద్ధిమంతో బహుశ్రుతాః |
పంచహాయనసంయుక్తాః పూర్వేషామపి పూర్వజాః || 2.46 ||

సదా వైకుంఠనిలయా హరికీర్తనతత్పరాః |
లీలామృతరసోన్మత్తాః కథామాత్రైకజీవినః || 2.47 ||

హరిః శరణమేవం హి నిత్యం యేషాం ముఖే వచః |
అతః కాలసమాదిష్టా జరా యుష్మాన్న బాధతే || 2.48 ||

యేషాం భూభంగమాత్రేణ ద్వారపాలౌ హరేః పురా |
భూమౌ నిపతితౌ సద్యో యత్యుపాతః పురం గతౌ || 2.49 ||

అహో భాగ్యస్య యోగేన దర్శనం భవతామిహ |
అనుగ్రహస్తు కర్తవ్యో మయి దీనే దయాపరైః || 2.50 ||

అశరీరగిరోక్తం యత్తత్కిం సాధనముచ్యతాం |
అనుష్ఠేయం కథం తావత్పబ్రువంతు సవిస్తరం || 2.51 ||

భక్తిజ్ఞానవిరాగాణాం సుఖముత్పద్యతే కథం |
స్థాపనం సర్వవర్ణేషు ప్రేమపూర్వం ప్రయత్నతః || 2.52 ||

కుమారా ఉచుః
మా చింతాం కురు దేవర్షే హర్షం చిత్తే సమావహా |
ఉపాయః సుఖసాధ్యోఽత్ర వర్తతే పూర్వ ఏవ హి || 2.53 ||

అహో నారద ధన్యోఽసి విరక్తానాం శిరోమణిః |
సదా శ్రీకృష్ణదాసానామగ్రణీర్యోగభాస్కరః || 2.54 ||

త్వయి చిత్తం న మంతవ్యం భక్త్యర్థమనువర్తిని |
ఘటతే కృష్ణదాసస్య భక్తేః సంస్థాపనా సదా || 2.55 ||

ఋషిభిర్బహవో లోకే పంథానః ప్రకటికృతాః |
శ్రమసాధ్యాశ్చ తే సర్వే ప్రాయః స్వర్గఫలప్రదాః || 2.56 ||

వైకుంఠసాధకః పంథా స తు గోప్యో హి వర్తతే |
తస్యోపదేష్టా పురుషః ప్రాయో భాగ్యేన లభ్యతే || 2.57 ||

సత్కర్మ తవ నిర్దిష్టం వ్యోమవాచా తు యత్పురా |
తదుచ్యతే శృణుష్వాద్య స్థిరచిత్తః ప్రసన్నధీః || 2.58 ||

ద్రవ్యయజ్ఞాస్తపోయజ్ఞా యోగయజ్ఞాస్తథాపరే |
స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చ తే తు కర్మవిసూచకాః || 2.59 ||

సత్కర్మసూచకో నూనం జ్ఞానయజ్ఞః స్మృతో బుధైః |
శ్రీమద్భాగవతాలాపః స తు గీతః శుకాదిభిః || 2.60 ||

భక్తిజ్ఞానవిరాగాణాం తద్ధోషేణ బలం మహత్ |
వ్రజిష్యతి ద్వయోః కష్టం సుఖం భక్తేర్భవిష్యతి || 2.61 ||

ప్రలయం హి గమిష్యంతి శ్రీమద్భాగవతధ్వనేః |
కలేర్దోషా ఇమే సర్వే సింహశబ్దాద్వకా ఇవ || 2.62 ||

జ్ఞానవైరాగ్యసంయుక్తా భక్తిః ప్రేమరసావహా |
ప్రతిగేహం ప్రతిజనం తతః క్రీడాం కరిష్యతి || 2.63 ||

నారద ఉవాచ
వేదవేదాంతఘోషైశ్చ గీతాపారైః ప్రబోధితం |
భక్తిజ్ఞానవిరాగాణాం నోదతిష్ఠత్తికం యదా || 2.64 ||

శ్రీమద్భాగవతాలాపాత్తత్కథం బోధమేష్యతి |
తత్కథాసు తు వేదార్థః శ్లోకే శ్లోకే పదే పదే || 2.65 ||

చిందంతు సంశయం హ్యేనం భవంతోఽమోఘదర్శనాః |
విలంబో నాత్ర కర్తవ్యః శరణాగతవత్సలాః || 2.66 ||

కుమారా ఉచుః

వేదోపనిషదాం సారాజ్ఞాతా భాగవతీ కథా |
అత్యుత్తమా తతో భాతి పృథగ్భూతా ఫలాకృతిః || 2.67 ||

ఆమూల్యగ్రం రసస్తిష్ఠన్నాస్తే న స్వాద్యతే యథా |
స భూయః సంపృథగ్భూతః ఫలే విశ్వమనోహరః || 2.68 ||

యథా దుగ్ధే స్థితం సర్పిర్న స్వాదాయోపకల్పతే |
పృథగ్భూతం హి తద్గవ్యం దేవానాం రసవర్ధనం || 2.69 ||

ఇక్షూణామపి మధ్యాంతం శర్కరా వ్యాప్య తిష్ఠతి |
పృథగ్భూతా చ సా మిష్ఠా తథా భాగవతీ కథా || 2.70 ||

ఇదం భాగవతం నామ పురాణం బ్రహ్మసమ్మితం |
భక్తిజ్ఞానవిరాగాణాం స్థాపనాయ ప్రకాశితం || 2.71 ||

వేదాంతవేదసుస్నాతే గీతాయా అపి కర్తరి |
పరితాపవతి వ్యాసే ముహ్యత్యజ్ఞానసాగరే || 2.72 ||

తదా త్వయా పురా ప్రోక్తం చతుఃశ్లోకసమన్వితం |
తదీయశ్రవణాత్సద్యో నిర్బాధో బాదరాయణః || 2.73 ||

తత్ర తే విస్మయః కేన యతః ప్రశ్నకరో భవాన్ |
శ్రీమద్భాగవతం శ్రావ్యం శోకదుఃఖవినాశనం || 2.74 ||

నారద ఉవాచ

యద్ధర్మనం చ వినిహంత్యశుభాని సద్యః
శ్రేయస్తనోతి భవదుఃఖదవార్ధితానాం |

నిఃశేషశేషముఖగీతకథైకపానాః

ప్రేమప్రకాశకృతయే శరణం గతోఽస్మి || 2.75 ||

భాగ్యోదయేన బహుజన్మసమర్జితేన

సత్సంగమం చ లభతే పురుషో యదా వై |

అజ్ఞానహేతుకృతమోహమదాంధకార -

నాశం విధాయ హి తదోదయతే వివేకః || 2.76 ||

|| ఇతి శ్రీపద్మపురాణే ఉత్తరఖండే శ్రీమద్భాగవతమాహాత్మ్యే
కుమారనారదసంవాదో నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ||